

Altun Buga'nın Nuzhatu 'n-nufūs'u

Metin - Tercüme - Dizin

Faysal Okan ATASOY

RumeliYA
Yayincılık ψ Publishing

Yazar / Author
Faysal Okan ATASOY

Kitap adı / Book title
Altun Buga'nun Nuzhatu 'n-nufüs'u
Metin - Tercüme - Dizin

Grafiker: RumeliYA

Kapak tasarımcı: Yakup YILMAZ

Kapak için: Topuz oyunu idmanını gösteren resim İbn Ahî Hizâm(?)'ın, *Kitâbu 'l-Furûsiyyâh va 'l-hayl* [Bibliothèque nationale de France, Paris, Ms. Arabe 2824, 64r° (Misir 1470)] adlı eserinden Fransız Millî Kütüphanelerinin izniyle.

Yayın dili / Publication language: Türkçe / Turkish
Yayın no / Publication number: 20

ISBN

RumeliYA: 978-605-72965-3-5
UTOPIA: 978-86-87929-60-9

COBISS.SR-ID 82942217

Yayın tarihi / Date published: 2022

Baskı yerı / Printing house

SAGE Yayıncılık Rek. Mat. San. Tic. Ltd. Şti. **Sertifika No:** 47603
Kazım Karabekir Caddesi, Kültür Çarşısı No: 7 / 101-102
İskitler / ANKARA
0 312 341 00 02 - 0 549 341 00 02

APA

Atasoy, F. O. (2022). *Altun Buga'nun Nuzhatu 'n-nufüs'u - Metin - Tercüme - Dizin*. Kırklareli & Beograd. UTOPIA & RumeliYA Yayıncılık Publishing

Adres / Address

RumeliYA Yayıncılık publishing
Karacaibrahim Mh. Nûzhet Somay Cd., No. 49 B Merkez, Kırklareli, Türkiye
Sertifika / Certificate No 48218
web: www.rumeliya.com
e-mail: editor@rumeliya.com

Vojvode Milenka 52A/III/12A, 11000 **Beograd** | (011) 36 11 820 |

web: <http://www.utopia.co.rs/>
e-mail: info@utopia.co.rs

© Bu kitabin 1. baskısı için yayın hakkı **UTOPIA & RumeliYA Yayıncılık publishing**'e aittir

© The copyright for the 1st edition of this book belongs to **UTOPIA & RumeliYA Yayıncılık publishing**.

Faysal Okan ATASOY
Altun Buga'nin Nuzhatu 'n-nufūs'u
Metin - Tercüme - Dizin

Hocam

Mustafa S. KAÇALIN'e

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	VII
Kısaltmalar	IX
İşaretler.....	IX
Çeviri yazı dizgesi.....	X
GİRİŞ	1
Furūsiyye edebiyatı ve <i>Nuzhatu 'n-nufūs</i>	1
Müellif hakkında bilgi	3
Eser hakkında	3
Eserin dili	6
İmla özellikleri	14
Metin hazırlanırken izlenen yol.....	15
Dizin hazırlanırken izlenen yol	16
Ekler dizini hakkında	17
BİRİNCİ BÖLÜM METİN.....	19
İKİNCİ BÖLÜM TERCÜME	43
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM DİZİN	69
Kelimeler dizini.....	69
Ekler dizini	109
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	134
KAYNAKLAR	137
RESİM	145

Ön Söz

Bu çalışma atçılık-binicilik ve savaş talimi edebiyatı (*furuṣiyā^h*) türünde bir eser olan *Nuzhatu 'n-nufūs fī lu 'bi 'd-dabbūs* [= Topuz Kullanmak Oyununda Canların Korunması]’un metin neşridir; giriş ve üç bölümden oluşur. Giriş bölümünde eser, eserin yazıldığı devir, eserin dili, imla özellikleri ve yöntem bilgisi yer alır. Takip eden birinci bölümde metnin hem Arapça hem Türkçe kısımları çeviri yazı ile verilmiş, eserde geçen ayetler tespit edilmiş, hadisler ve hikmetli sözlerin kaynakları tahriç edilmiştir. İkinci bölüm, tercüme bölümündür. Bu bölümde eserin tamamı tercüme edilmiştir. Üçüncü bölümde dizinler yer alır. Dizin bölümünde kelimelerin gramatik dizini ile eklerin dizini verilmiştir. Kelimeler ve ekler dizininde Türkçe metnin bütün kelimeleri ve ekleri dizilmiş, Arapça kısımlar dizine dahil edilmemiştir. Dizinde kelimelerin metinde kullandıkları anlamları verilmiş; alıntı kelimelerin kök şekilleri ve anlamları tespit edilmiş; Türkçe kelimelerin de kök-ek ayırmaları gösterilmiştir.

Askerlikle ilgili İslâmî kaynaklar hakkında yapılan çalışmaların ortak adı olarak kullanılan *furuṣiyā^h* edebiyatı eserleri atlı veya yaya müslüman askerler için lazım olan bilgileri konu alır. Eserin müellifi Aṭaçuk adıyla meşhur olduğunu söyleyen Alṭun Buġa al-Ḥusāmī al-Maliki 'n-Nāṣirīdir. 1382-1517 yılları arasında hüküm süren Burcî Memlûkler (Çerkesî Memlûkler) döneminde, Suriye’de 1419’da yazılmıştır. Eser, Mısır Millî Kütüphanesi Teymûriyye [=Tümürlü] bölümünde kayıtlıdır (Kayıt numarası: Fürûsiye 21). Eserin adı *Nuzhatu 'n-nufūs fī lu 'bi 'd-dabbūs* “Topuz Oyununda Canların Korunması” şeklinde Türkçeye tercüme edilebilir. Arapça *nuzhat* kelimesi ‘uzak tutmak, devâbb ve mevâşîyi sulu yerlerden ba‘id eylemek; rahatlamak; eğlence, mesire’ anlamlarına gelmektedir. (Fîrûzâbâdî, VI, 5608). Buradan hareketle *nuzhat* kelimesini “kişinin kendisini korumak üzere uzak tutmak” manasıyla tercümede “korunması” şeklinde çevirmeyeği uygun gördüm.

Eserin giriş bölümü Arapcadır. Topuz oyununda hamleler, hücum teknikleri ile bunları savuşturma tekniklerinin anlatıldığı

VIII | *Nuzhatu 'n-nufūs*

Türkçe kısmı ve bunu takip eden Arapça hadisler, hikmetli sözler ile son bulan kısa bir ek kısmı vardır.

Arapça bölümlerin okunması ve tercüme edilmesine yardımcılarını esirgemeyen arkadaşlarım Halil İbrahim ŞANVERDİ'ye, Abdullah MAKTABİ'ye ve Ali KOYUNCU'ya teşekkür ederim.

Faysal Okan ATASOY

11.11.2022, Isparta

Kısaltmalar

Ar.	Arapça
AT	Ana Türkçe
c.	cilt
EDPT	<i>An Etymologic Dictionary of The Pre-thirteenth Turkic bk.</i> Clauson 1972.
ET	Eski Türkçe
Far.	Farsça
H	Hicrî
kv.	<i>karrama 'lláhu vachahu</i>
M	Miladî
MG	<i>Münyetü 'l-guzāt</i> , bk. Uğurlu 1987.
Moğ.	Moğolca
ö.	ölüm tarihi
ra.	<i>radiya 'lláhu 'anhu</i>
s.	sayfa
sav.	<i>şallá 'lláhu 'alayhi va sallam</i>
sr.	satır
vb	ve benzeri
yr.	yaprak

İşaretler

- Fiil kökünü gösterir; fiil köküne gelen eki gösterir;
fiil yapan eki gösterir; sayfa ve satır sonuna denk
gelip bölünmüş kelimeleri gösterir.

(1) Satır numarası

*	kuvvetle muhtemel farazî biçim
/	veya
[]	Metinde eklemeyi gösterir; dizinde kök incelemesini gösterir.
[=160]	Sıklık değeri
[1b]	Sayfa numarası
~	Değişkeni gösterir.
+	İsme gelen eki gösterir; isim yapan eki gösterir.
<	...den gelir.
<>	Fazladan yazılmış.
>	...e gider.
√	Arapça kelimelerin üçlü kökünü gösterir.
27a/1	Yaprak ön yüzü/satır
27b/2	Yaprak arka yüzü/satır

Çeviri yazı dizgesi

ا	A, a, ā	ش	Ş, ş
إ	È, é	ص	Ş, ş
ء	'	ض	D, ð; Z, ž
ب	B, b	ط	T, t
پ	P, p	ظ	Z, z
ت	T, t	ع	'
ٿ	T, t	غ	Ğ, ġ
چ	C, c	ف	F, f

ق	Ç, ç	ك	K, k
ح	H, h	گ	K, k; G, g; ڭ
خ	H, h	ل	L, l
د	D, d	م	M, m
ذ	D, d; Z, z	ن	N, n
ر	R, r	ڭ	ng
ز	Z, z	و	V, v; ۋ; o, ö; u, ü; ۇ
ژ	J, j	ي	Y, y; ى, i, ى
س	S, s	ا, ئ	a, e